

Danimir Gulin
Ekonomski fakultet Zagreb

TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

INSTITUCIONALNI OKVIR FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U RH

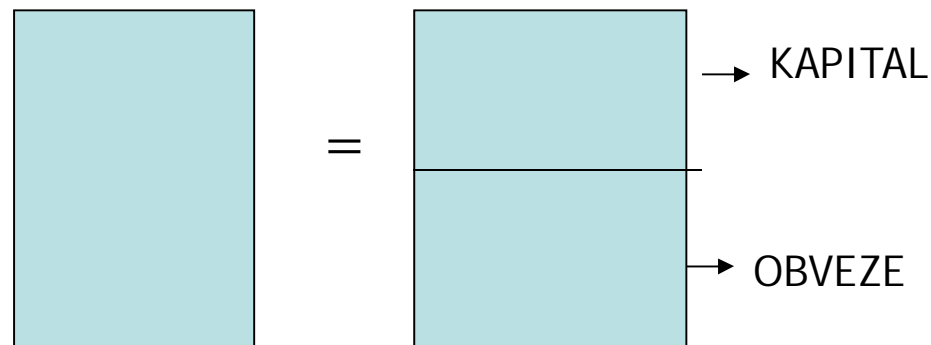
- Zakon o računovodstvu (čl. 15.)
- MRS/MSFI (ZOR čl. 18.) NN 140/06

TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

- Bilanca (ZOR čl. 15 i MRS 1)
- Račun dobiti i gubitka (ZOR čl. 15 i MRS 1)
- Izvještaj o novčanom toku (MRS 7)
- Izvještaj o promjeni glavnice (MRS 1)
- Bilješke uz financijske izvještaje (ZOR čl. 15 i MRS 1)

BILANCA

- Trenutačni vrijednosni iskaz imovine, obveza i kapitala trg. društva na točno određeni dan.
- Osnovno obilježje bilance je bilančna ravnoteža
 $IMOVINA = OBVEZE + KAPITAL$

Europski tip bilance= imovina po rastućoj likvidnosti

Američki tip bilance= imovina po padajućoj likvidnosti

IMOVINA (AKTIVA)

DUGOTRAJNA IMOVINA

1. NEMATERIJALNA IMOVINA
2. MATERIJALNA IMOVINA
3. FINANCIJSKA IMOVINA
4. POTRAŽIVANJA

KRATKOTRAJNA IMOVINA

1. ZALIHE
2. POTRAŽIVANJA
3. FINANCIJSKA IMOVINA
4. NOVAC

OBVEZE I KAPITAL (PASIVA)

KAPITAL

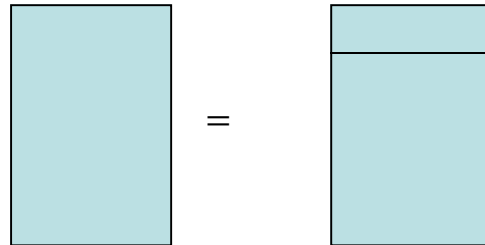
1. DIONICE (UDJELI) PO NOMINALNOJ VRIJEDNOSTI
2. PREMIJA NA EMITIRANE DIONICE
3. ZAKONSKE REZERVE
4. STATUTARNE REZERVE
5. REZERVE ZA OTKUP TREZORSKIH DIONICA
6. REVALORIZACIJSKE REZERVE
7. ZADRŽANA DOBIT

OBVEZE

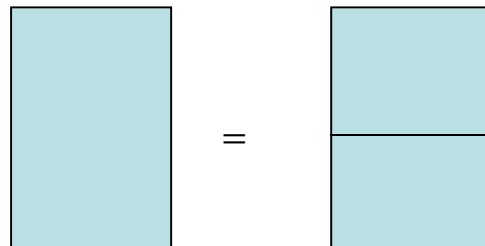
1. DUGOROČNE
2. KRATKOROČNE

BILANCA pokazuje trenutnu finansijsku situaciju trgovačkog društva

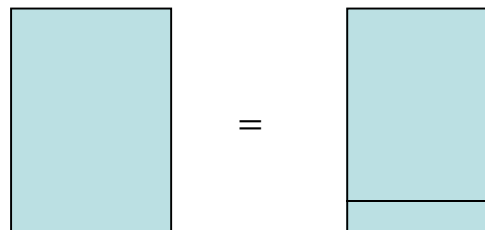
1. SLUČAJ

2. SLUČAJ

3. SLUČAJ

RAČUN DOBITI I GUBITKA (IZVJEŠTAJ O DOBITI)

- Financijski izvještaj koji korisnicima osigurava informacije o uspjehu trgovačkog društva u jednom obračunskom razdoblju (između dva datuma bilance- 01.01. i 31. 12.)
- Sadrži kategorije uspjeha: PRIHODE, RASHODE i POSLOVNI REZULTAT (DOBIT ILI GUBITAK)
- Svrha mu je: da pruži informacije korisnicima o povećanju (ili smanjenju) zarađenog kapitala između dva datuma bilance

SADRŽAJ Izvještaja o dobiti

PRIHODI

1. REDOVNI (poslovni i financijski)
2. IZVANREDNI

RASHODI

1. REDOVNI (poslovni i financijski)
2. IZVANREDNI

FORME Izvještaja o dobiti

RAZVRSTAVANJE TROŠKOVA PO PRIRODNIM VRSTAMA

- Koriste je mala i srednja trg. društva
- Poslovni rashodi = troškovi po prirodnim vrstama
+/- promjena zaliha output

RAZVRSTAVANJE TROŠKOVA PREMA FUNKCIJI

- Koriste je velika trg. društva koja prate troškove po funkcijama (npr. proizvodnja, prodaja, uprava, razvoj i sl)

Izvještaj o dobiti Breza dd

01. 01. – 31. 12. 200x. (m. po prirodnim vrstama)

Prihodi od prodaje proizvoda		100 000
Povećanje/smanjenje zaliha	poč. zalihe 12 000 kon. zalihe <u>(16 000)</u>	
Povećanje zaliha		(4 000)
Troškovi po prirodnim vrstama u razdoblju:		
-trošak direktnog materijala	5 000	
-troškovi bruto plaća	10 000	
-Ostali mat troškovi	2 000	
-troškovi amortizacije	1 000	
-ostali troškovi poslovanja	<u>20 000</u>	
Ukupno troškovi		38 000
Ukupno poslovni rashodi razdoblja		<u>(34 000)</u>
Dobit od poslovnih aktivnosti		66 000
Financijski prihodi (kamate i dividende)		3 000
Financijski rashodi		<u>(2 000)</u>
Dobit od redovnih aktivnosti		67 000
Porez na dobit		(13 400)
Neto dobit		53 600

Izvještaj o dobiti Breza dd

01. 01. – 31. 12. 200x. (funkcionalna m.)

Prihodi od prodaje		100 000
Troškovi prodanih proizvoda:		
Početne zalihe	12 000	
Troškovi proizvodnje got. proizvoda	18 000	
Konačne zalihe	<u>(16 000)</u>	
Troškovi prodanih proizvoda		<u>(14 000)</u>
Bruto dobit (bruto marža)		86 000
Troškovi razdoblja:		
Troškovi prodaje	6 000	
Troškovi uprave	<u>14 000</u>	
Uk. troškovi razdoblja		<u>(20 000)</u>
Operativna dobit		66 000
Financijski prihodi	3 000	
Financijski rashodi	<u>(2 000)</u>	
Dobit od redovnog poslovanja		67 000
Porez na dobit		(13 400)
Neto dobit		53 600

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU

- To je izvještaj koji pruža korisnicima informacije o novčanom toku (novčanim primicima i izdacima) u tijeku jednog obračunskog razdoblja
- Pruža one informacije koje bilanca i izvještaj o dobiti ne pružaju korisnicima
- Temelji se na novcu i novčanim ekvivalentima
- Svrha mu je:
  - procjena budućeg novčanog toka
  - procjena sposobnosti društva da isplati dividende
  - da se ocijeni sposobnost društva za investiranje i potrebama za vanjskim financiranjem
  - da se ocijene uzroci razlikovanja neto dobiti od novčanog toka

SADRŽAJ Izvještaja o novčanom toku (direktna m.)

POSLOVNE AKTIVNOSTI

1. NOVČANI PRIMICI (prodaja, kamata, dividendi, povrata poreza itd)
2. NOVČANI IZDACI (nabava sirovina i robe, kamate, porezi, plaće itd)
- A. NOVČANI TOK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI

INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

1. NOVČANI PRIMICI (prodaja dug. imovine i vrijednosnih papira itd)
2. NOVČANI IZDACI (ulag. u dug. imovinu, vrijed. papire i plasmani)
- B. NOVČANI TOK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI

FINANCIJSKE AKTIVNOSTI

1. NOVČANI PRIMICI (emisija dionica, obveznica, primljeni krediti itd)
2. NOVČANI IZDACI (isplata dividendi, otkup trezorskih dionica i povrat kredita)
- C. NOVČANI TOK OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI

(A+B+C) ČISTI NOVČANI TOK

SADRŽAJ Izvještaja o novčanom toku (indirektna m.)

POSLOVNE AKTIVNOSTI

- + neto dobit
- + amortizacija
- + smanjenje kr. potraživanja
- povećanje kr. potraživanja
- + povećanje kr. obveza
- smanjenje kr. obveza
- + smanjenje zaliha
- povećanje zaliha

IZVJEŠTAJ O PROMJENI GLAVNICE

- Sastavlja se između dva datuma bilance
- Pruža informacije korisnicima o uzrocima povećanja ili smanjenja glavnice
- Promjene glavnice mogu biti:
  - (a) Iz transakcija s dioničarima (emisija dionica, otkup trezorskih dionica, isplate dividendi i sl.) i
  - (b) Iz aktivnosti trg. društva (dobit, gubitak i sl.)

SADRŽAJ Izvještaja o promjeni glavnice

GLAVNICA

31.12.tek. g. 31.12. prot. g

1. DIONICE (UDJELI) PO NOMINALNOJ VRIJEDNOSTI
2. PREMIJA NA EMITIRANE DIONICE
3. ZAKONSKE REZERVE
4. STATUTARNE REZERVE
5. REZERVE ZA OTKUP TREZORSKIH DIONICA
6. REVALORIZACIJSKE REZERVE
7. ZADRŽANA DOBIT

BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE

- Nakon temeljnih financijskih izvještaja objavljuju se (a) značajne računovodstvene politike i (b) bilješke
- Računovodstvene politike sadrže najvažnija načela, metode i postupke koje je društvo koristilo (iz npr. MRS) za sastavljanje i objavljivanje financijskih izvještaja)
- Bilješke sadrže sve detalje kojima se rasterećuju financijski izvještaji a odnose se na npr. strukturu zalihe, ulaganja, prihod, rashoda i sl.

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE EMISIJE
DIONICA, IZGLASAVANJA I
RASPOREĐIVANJA DIVIDENDI

Prednosti dioničkog društva

- (a) nema osobne odgovornosti dioničara,
- (b) lakše se akumulira kapital,
- (c) lakši je prijenos vlasništva,
- (d) kontinuitet postojanja, i
- (e) ima profesionalni management.

Slabosti

- (a) problem dvostrukog oporezivanja,
- (b) potrebe za većom zakonskom regulacijom, i
- (c) odvojeno je vlasništvo od kontrole.

vrste dionica

1. obične ili redovne dionice, i
2. povlaštene ili preferencijalne dionice.

BILANCA DIONIČKOG DRUŠTVA

$$\text{AKTIVA} = \text{PASIVA}$$

$$\text{imovina} = \text{obveze} + \text{kapital}$$

Uplaćeni kapital

- dionice po nominalnoj vrijednosti
- premija na emitirane dionice

Zarađeni kapital

- rezerve
- zadržani dobiti iz proteklih godina
- neraspoređena dobit tekuće godine

OSNOVNI TERMINI ZA RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE DIONICA

- 1. AUTORIZIRANE DIONICE**
- 2. EMITIRANE DIONICE**
- 3. NEEMITIRANE DIONICE**
- 4. UPISANE DIONICE**
- 5. TREZORSKE DIONICE**
- 6. GLAVNE DIONICE**
- 7. NOMINALNA VRIJEDNOST DIONICA**
- 8. TRŽNA VRIJEDNOST DIONICA**
- 9. PREMIJA NA EMITIRANE DIONICE**
- 10. KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST DIONICA**

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE EMISIJE DIONICA

A) EMISIJA I PRODAJA OBIČNIH DIONICA ZA NOVČANA SREDSTVA

**B) EMISIJA I RAZMJENA OBIČNIH DIONICA ZA NENOVČANE OBLIKE
IMOVINE ILI ZA USLUGE**

A) EMISIJA I PRODAJA ZA NOVAC

- 1. Emisija i prodaja običnih dionica po nominalnoj vrijednosti koja je ujedno i tržišna vrijednost**

PRIMJER EVIDENCIJE NA KONTIMA GLAVNE KNJIGE:

100 Novčani račun		910 Dioničarski kapital	
		Dionice po nomin. vrijednosti	
<hr/>		<hr/>	
(1) 100			100 (1)

2. Emisija i prodaja dionica po cijeni *većoj* od nominalne vrijednosti

100 Žiro račun
(1) 125

910 Dionice po nom. vrijed.
100 (1)

911 Premija na emit. dionice
25 (1)

3. Emisija prodaja dionica po cijeni *manjoj* od nominalne vrijednosti:

100 Žiro račun

---

(1) 85

910 Dionice po nom. vrijed

---

100 (1)

9111 Diskont na emit. dionice

---

(1) 15

1. EMISIJA I PRODAJA OBIČNIH DIONICA UPISOM

100 Novčani račun

(1)	30
(2)	35
(3)	35

16 Potraživanje za upisane dionice

(1)	70	35	(2)	1 rata
		35	(3)	2 rata

910 Dioničarski kapital -Dionice po nomin. vrijednosti

(4)	100	100	(1)
-----	-----	-----	-----

9110 Dioničarski kapital - Dionice po nom. vrijed.

100	(4)
-----	-----

B) EMISIJA I RAZMJENA DIONICA ZA NENOVČANU IMOVINU ILI ZA USLUGE

- 1. EMISIJA I RAZMJENA ZA MATERIJALNU IMOVINU**
- 2. EMISIJA I RAZMJENA ZA NEMATERIJALNU IMOVINU**
- 3. EMISIJA I RAZMJENA ZA USLUGE**

OSNOVICA RAZMIJENE DIONICA ZA NENOVČANU IMOVINU ILI USLUGE MOŽE BITI:

- (A) TRŽIŠNA CIJENA DIONICA ILI**
- (B) TRŽIŠNA CIJENA NENOVČANE IMOVINE ILI USLUGA**

EVIDENTIRANJE NA KONTIMA GLAVNE KNJIGE:

**025 ili Nenovčana imovina ili
04 usluge**

---

(1) 120

**Npr. tržišna cijena
dionica**

**910 Dioničarski kapital
- Dionice po nominal. vrijed.**

---

100 (1)

**911 Dioničarski kapital
- Premija na emitirane dionice**

---

20 (1)

OTKUP VLASTITIH EMITIRANIH DIONICA (TREZORSKE DIONICE)

RAZLOZI OTKUPA:

- 1. POLITIKA DIVIDENDI (SMANJENJE GLAVNIH DIONICA)**
- 2. SMANJENJE OPASNOSTI OD PREUZIMANJA OD STRANE DRUGH**
- 3. ZAUSTAVLJANJE PADA TRŽIŠNE VRIJEDNOSTI**
- 4. DRUGI RAZLOZI**

EVIDENTIRANJE OTKUPA:

100 Novčani račun

<hr/>	
S^0	x
	<hr/>
	120 (1)

910 Dioničarski kapital
- Dionice po nomin. vrijednosti

<hr/>	
(1)	100
	<hr/>
S^0	x

911 Dioničarski kapital
- Premija na emit. dionice

<hr/>	
(1)	20
	<hr/>

EVIDENTIRANJE PONOVNE PRODAJE TREZORSKIH DIONICA:

100 Novčani račun

---

(1) 125

910 Dioničarski kapital
- Dionice po nomin. vrijednosti

---

100 (1)

911 Dioničarski kapital
- Premija na emit. dionice

---

25 (1)

RAČUNOVODSTVENO PRAĆENJE IZGLASAVANJA I ISPLATE (DISTRIBUCIJE) DIVIDENDI

S RAČUNOVODSTVENE TOČKE GLEDIŠTA PRILIKOM IZGLASAVANJA I ISPLATE DIVIDENDI RELEVANTNA SU TRI MOMENTA

- 1. Datum izglasavanja dividendi**
- 2. Datum sastavljanja liste dioničara koji imaju pravo na dividende**
- 3. Datum isplate (distribucije) dividendi**

DIVIDENDE SE MOGU ISPLATITI (DISTRIBUIRATI) NA TRI NAČINA:

1. Isplata u novcu

2. Distribucija dividendnih dionica

3. Distribucija dividendi u nenovčanim oblicima imovine ili usluga

ISPLATA U NOVCU

(a) Isplata u iznosu manjem od neto dobiti tekuće godine

262 Obveze za dividende

(2)	60	60	(1)
-----	----	----	-----

100 Novčani račun god.

S^0	x	60	(2)
-------	---	----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	60	S^0	100
(3)	40		

930 Zadržana dobit iz protekle

S^0	x		
40	(3)		

(a) Isplata u iznosu jednakom neto dobiti tekuće godine

262 Obveze za dividende

(2)	100	100	(1)
-----	-----	-----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	100	S ⁰	100
-----	-----	----------------	-----

100 Novčani račun

S ⁰	x	100	(2)
----------------	---	-----	-----

(c) Isplata u iznosu većem od neto dobiti tekuće godine

262 Obveze za dividende

(2)	120	120	(1)
-----	-----	-----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	100	S ⁰	100
-----	-----	----------------	-----

**100 Novčani račun
god.**

S ⁰	x	120	(2)
----------------	---	-----	-----

930 Zadržana dobit iz protekle

(1)	20	S ⁰	x
-----	----	----------------	---

(a) Isplata dividendi u slučaju gubitka tekuće godine

262 Obveze za dividende

(3)	50	50	(2)
-----	----	----	-----

936 Gubitak tekuće godine

S^0	10	10	(1)
-------	----	----	-----

**100 Novčani račun
god.**

S^0	x	50	(3)
-------	---	----	-----

930 Zadržana dobit iz protekle

(1)	10	S^0	x
(2)	50		

DISTRIBUCIJA DIVIDENDNIH DIONICA

- **Izlaganje dividendi putem dodatne emisije običnih dionica – dividendnih dionica**
- **Distribucija dividendnih dionica je na proporcionalnoj osnovi**

DIVIDENDNE DIONICE

MALI BROJ DIVIDENDNIH DIONICA

DODATNA EMISIJA DO 25%

POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA

TEMELJ EVIDENTIRANJA:

TRŽIŠNA VRIJEDNOST

POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA

VELIKI BROJ DIVIDENDNIH DIONICA

DODATNA EMISIJA IZNAD 25%

POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA

TEMELJ EVIDENTIRANJA:

NOMINALNA VRIJEDNOST

POSTOJEĆIH GLAVNIH DIONICA

EVIDENTIRANJE DIVIDENDNIH DIONICA

262 Obveze za dividende

(2)	60	60	(1)
-----	----	----	-----

936 Neto dobit tekuće godine

(1)	60	S ⁰	100
-----	----	----------------	-----

910 Dioničarski kapital - Dionice po nomin. vrijednosti

		50	(2)
--	--	----	-----

911 Dioničarski kapital - Premija na emitir. dionice

		10	(2)
--	--	----	-----

INFORMACIJE NA TEMELJU ANALIZE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

- Horizontalna analiza- (komparativna analiza promjena u apsolutnim iznosima i strukturi između baznog razdoblja i proteklih razdoblja),
- Trend analiza - (komparativna analiza između najuspješnijih ili najlošijih godina) prilagodljiva je za analizu sezonskih utjecaja,
- Vertikalna analiza- koristi strukturu (postotke) s ciljem da se ukaže na relacije između pojedinih dijelova istog financijskog izvještaja.
- Analiza pomoću pokazatelja financijske analize – pokazatelji su relacije između pojedinih pozicija financijskih izvještaja.

INFORMACIJE NA TEMELJU POKAZATELJA FINANCIJSKE ANALIZE

- Pokazatelji zaduženosti
- Pokazatelji likvidnosti
- Pokazatelji aktivnosti (koeficijenti obrtaja)
- Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti)
- Pokazatelji investiranja

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI

$$1. \text{ stupanj zaduženosti} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}} \dots 0,5$$

$$2. \text{ odnos duga i glavnice} = \frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna glavnica}} \dots 1$$

$$3. \text{ pokriće kamata} = \frac{\text{dobit prije kamata i poreza}}{\text{rashodi od kamata}} \dots > 1$$

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI

$$1. \text{ tekući odnos} = \frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}} > 2,3$$

$$2. \text{ brzi odnos} = \frac{\text{novac} + \text{kratk. fin. imon.} + \text{potraživanja}}{\text{kratkoročne obveze}} > 1$$

POKAZATELJI AKTIVNOSTI

$$1. \text{ k.o. ukupne imovine} = \frac{\text{ukupan prihod}}{\text{ukupna imovina (prosječno stanje)}}$$

$$2. \text{ k.o. zaliha} = \frac{\text{ukupan prihod (promet)}}{\text{zalihe (prosječno stanje)}} > 1$$

$$3. \text{ k.o. potraživanja} = \frac{\text{ukupan prihod (promet)}}{\text{potraživanja (prosječno stanje)}} > 1$$

$$4. \text{ dani vezivanja potraživanja} = \frac{365}{\text{k.o. potraživanja}}$$

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI

$$1. \text{ profitabilnost poslovanja} = \frac{\text{dobit}}{\text{ukupna imovina (prosječno stanje)}}$$

$$2. \text{ profitabilnost dioničke glavnice} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{dion. glavnica (prosječno stanje)}}$$

$$3. \text{ profitna marža} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ukupan prihod (promet)}}$$

POKAZATELJI INVESTIRANJA

$$1. \text{ zarade po dionici (EPS)} = \frac{\text{neto dobit} - \text{dividende na povlaštene dionice}}{\text{ponderirani prosječni broj običnih dionica}}$$

$$2. \text{ dividende po dionici (DPS)} = \frac{\text{dio neto dobiti raspoređen za dividende}}{\text{broj glavnih dionica}}$$

$$3. \text{ prinos od dividendi (dividend yield)} = \frac{\text{dividende po dionici}}{\text{trž. cijena po dionici}}$$

$$4. \text{ odnos cijene i zarada (P/E)} = \frac{\text{tržišna cijena po dionici}}{\text{zarade po dionici}}$$

$$5. \text{ odnos isplate dividendi (dividend payout ratio)} = \frac{\text{dividende po dionici}}{\text{zarade po dionici}}$$

POKAZATELJI NOVČANOG TOKA

Pokazatelji novčanog toka za ocjenu likvidnosti:

$$\text{a) novčano pokriće kamata} = \frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti}}{\text{rashodi od kamata}}$$

$$\text{b) novčano pokriće obveza} = \frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti} - \text{isplać. divid.}}{\text{prosječne obveze obrač. razdoblja}}$$

$$\text{c) novčano pokriće dividendi} = \frac{\text{novčani tok od posl. aktiv.} - \text{divid. povlašt. dion.}}{\text{običnim dioničarima} \quad \text{novčani izdaci za dividende običnim dion.}}$$

$$\text{d) novčano pokriće za} = \frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti}}{\text{ukupne dividende} \quad \text{novčani izdaci za ukupne dividende}}$$

NASTAVAK-

Pokazatelji kvalitete dobiti

$$\text{a) kvaliteta realizacije} = \frac{\text{novčani primici s osnove realizacije}}{\text{ukupna realizacija (prodaja)}}$$

$$\text{b) kvaliteta dobiti} = \frac{\text{novčani tok od poslovne aktivnosti}}{\text{dobit od redovne poslovne aktivnosti (operativna dobit)}}$$

$$\text{c) kvaliteta dobiti} = \frac{\text{novčani tok od poslovnih aktivnosti prije kamata i poreza}}{\text{dobit prije kamata , poreza i amortizacije}}$$

NASTAVAK-

Pokazatelji kapitalnih izdataka

$$\text{a) pokazatelj nabavke} = \frac{\text{novč. tok od poslov. aktivnosti} - \text{novčani izdaci za div. kapitalne imovine}}{\text{novčani izdaci za nabavku dug. kapitalne imovine}}$$

$$\text{b) pokazatelj investiranja} = \frac{\text{novčani tok za investicijske aktivnosti}}{\text{novčani tok od financijske aktivnosti}}$$

$$\text{c) pokazatelj financiranja} = \frac{\text{novčani tok za investicijske aktivnosti}}{\text{novčani tok od poslovnih i financijskih aktivnosti}}$$

NASTAVAK-

Pokazatelji povrata novčanog toka

$$\text{a) novčani tok po dion.} = \frac{\text{novč. tok od posl. aktivnosti} - \text{novč. izdaci za povl. dion.}}{\text{ponderirani prosječ. broj bičnih dionica}}$$

$$\text{b) povrat novca na uloženu imovinu} = \frac{\text{novčani tok od poslov. aktivnosti prije kam. i porez.}}{\text{prosječna uk. imovina}}$$

$$\text{c) povrat novca na dugove i glavnice} = \frac{\text{novčani tok od poslov. aktivnosti}}{\text{prosječno stanje dioničke glavnice i obveza}}$$

$$\text{d) povrat novca na dioničku glavnice} = \frac{\text{novčani tok od posl. aktivnosti}}{\text{prosječna dionička glavnica}}$$

EPS – ZARADE PO DIONICI

- Ključan pokazatelj investiranja koji pruža korisnicima potrebne informacije za donošenje investicijskih odluka,
- Javno se objavljuje sukladno MRS 33-Zarade po dionici,
- Relevantan je za vlasnike običnih dionica koji im ukazuje kakvu im zaradu donosi jedna obična dionica,

$$\text{EPS} = \frac{\text{neto dobit} - \text{dividende na povlaštene dionice}}{\text{ponderirani prosječni broj (glavnih) dionica}}$$

METODOLOŠKE NAPOMENE ZA RAČUNANJE EPS

- Bonusne emisije dionica – izazivaju probleme kod usporedivosti EPS u različitim vremenskim intervalima,
- Dioničke opcije -izazivaju probleme složene strukture kapitala pojavom konvertibilija koje utječu na nazivnik EPS,
- Povlaštene dionice- jesu li kumulativne ili nekumulativne zbog dividendi (brojnika EPS),
- Dodatna emisija (dividendne dionice i dijeljenje dionica)- utječe na nazivnik EPS,
- Povlačenje dionica (trezorske dionice) i spajanje dionica- utječe na nazivnik EPS.

RAČUNANJE EPS

Primjer 1: Add imalo je tijekom 2003. sljedeće transakcije s običnim dionicama kako je prikazano u tablici:

Transakcije s običnim dionicama u 2003.

mjesec	transakcija	emisija/povlačenje	broj dionica
siječanj	stanje redov. dionica	120 000	120 000
ožujak	dodatna emisija	20 000	140 000
svibanj	povlačenje	(10 000)	130 000
srpanj	dodatna emisija	100 000	230 000
rujan	povlačenje	(5 000)	225 000

Na temelju navedenih transakcija računa se ponderirani prosječni broj glavnih dionica:

obuhvatno razdoblje	glavne dionice	broj mjeseci	ponderirani broj glavnih dionica
siječanj-veljača	120 000	2	240 000
ožujak-travanj	140 000	2	280 000
svibanj-lipanj	130 000	2	260 000
srpanj-kolovoz	230 000	2	460 000
rujan-prosinac	225 000	4	900 000
UKUPNO		---	-----
		12	2 140 000

Ponderirani prosječni broj glavnih dionica = $2\,140\,000 : 12 = 178\,333$

Primjer 2: Bdd izvršio je transakcije sa svojim običnim dionicama :

Transakcije s običnim dionicama u 2003:

Datum	Transakcije	Emisija/povlačenje	Broj dionica
01.01.	stanje obiĉ. dion	20 000	20 000
01.04.	dodatna emisija	2 000	22 000
01.06.	dividendne dionice	22 000	44 000
01.09.	dodatna emisija	4 000	48 000

Raĉunanje ponderiranog prosjeĉnog broja (glavnih) obiĉnih dionica:

obuhvatno razdoblje	stvarni broj glavnih dionica	retroaktivni izraĉun 100% dividendnih dionica		broj mjeseci dionica	pond. broj glavn. dionica
		----- faktor povećanja	ekviv. br. dion		
01.01.- 31.03.	20 000	2	40 000	3	120 000
01.04.- 31.05	22 000	2	44 000	2	88 000
01.06. - 31.08	44 000	-	44 000	3	132 000
01.09.- 31.12.	48 000	-	48 000	4	192 000
UKUPNO				---- 12	----- 532 000

Retroaktivnim preraĉunavanjem svode se obiĉne dionice na 01. 06. Koeficijent 2 znaĉi 100 % povećanje broja obiĉnih dionica.

Ponderirani prosjeĉni broj obiĉnih dionica: $532\ 000 : 12 = 44\ 333$

Primjer 3: Cdd tijekom 2003. imalo je slijedeće transakcije s običnim dionicama. Ponderiranje se temelji na danima.

Transakcije s običnim dionicama tijekom 2003.

datum	transakcije	emisija/povlačenje	broj dionica
01.01.	stanje redov. dionica	200 000	200 000
25.02.	5%dividend. dionica	10 000	210 000
25.03.	otkup vlastitih dion.	(1 000)	209 000
15.10.	Dodatna emis. dion.	13 000	222 000
20.11.	dijeljenje dion 2 za 1	222 000	444 000

Računanje ponderiranog prosječnog broja (glavnih) običnih dionica

obuhvatno razdoblje	stvarni br. glav. dion.	retroakt. izračun 5% dividendnih dionica, dijeljenje 1 : 2		broj dana dionica	ponderir. br. glavn. dionica
		faktor poveć.	ekviv. br. dionica		
01.01-24.02.	200 000	1,05 x 2	420 000	55	23 100 000
25.02.-24.03.	210 000	2	420 000	28	11 760 000
25.03.-14.10.	209 000	2	418 000	204	85 272 000
15.10.- 19.11.	222 000	2	444 000	36	15 984 000
20.11.- 31.12.	444 000	-	444 000	42	18 648 000
UKUPNO				365	154 764 000

Ponderirani prosječni broj običnih dionica = $154\,764\,000 : 365 = 424\,011$

Primjer 4: Ddd ostvarilo je 2003. neto dobit 260 000 kn. Vlasnicima povlaštenih dionica isplaćene su dividende 20 000 kn (2 000 d x 200 kn/d)

Struktura kapitala Ddd

dioniči kapital (glavnica)	broj dionica
obične dionice nominalne vrijednosti 100	
1. stanje 01.01. 2003.	18 000
2. emitirane i prodane 01.06.2003	6 000
5% kumulativne povlaštene dionice nominalne vrijednosti 200	
stanje 01.01. 2003.	2 000

Računanje ponderiranog prosječnog broja običnih (glavnih) dionica

obuhvatno razdoblje	glavne dionice	broj mjeseci	pond. br. glav. dion.
01.01.-31.05.	18 000	5	90 000
01.06.-31.12.	24 000	7	168 000
		-----	-----
UKUPNO		12	258 000

Ponderirani prosječni broj običnih (glavnih) dionica = $258\,000 : 12 = 21\,500$

Neto dobit – dividende na povlaštene dionice $260\,000 - 20\,000$

Osnovni EPS = $\frac{\text{Neto dobit – dividende na povlaštene dionice}}{\text{Ponderirani prosječni broj glavnih dionica}} = \frac{260\,000 - 20\,000}{21\,500} = 11,16 \text{ kn}$

DIONIČKE OPCIJE I EPS

- To su prava na kupnju običnih dionica,
- Izvršavanje dioničkih opcija ima dvostruki značaj:
  - (a) povećava se broj običnih dionica što utječe na nazivnik EPS
  - (b) izvršenje dioničkih opcija utječe na povećanje novca na računima poslovnog subjekta.
- Dodatno povećanje novca može se iskoristiti za slijedeće svrhe:
  - (a) investicije u opremu, zalihe ili u vrijednosne papire. To utječe na prihode i dobit što utječe na brojnik EPS
  - (b) povlačenje nekonvertibilnog duga čime se smanjuju rashodi od kamata i povećava neto dobit te se utječe na brojnik EPS,
  - (c) mogu se isplatiti ekstra dividende te nema utjecaja na EPS,
  - (d) otkup vlastitih emitiranih dionica čime se utječe na nazivnik EPS

Primjer 5: Fdd treba izračunati povećanje ili smanjenje broja običnih dionica kao posljedica izvršenja dioničkih opcija. Broj običnih dionica obuhvaćen opcijama je 2 000. Izvršne (upisne) i tekuće tržišne cijene dionica date su u sljedećoj tablici:

Primjena metode *trezorskih dionica*

obične dionice pokrivene opcijama	izvršna (upisna) cijena	novčani primitak od izvršenja	tekuća tržišna cijena dionica	otkupljene dionice novčanim primitkom	čista promjena broja dionica
a	b	c = axb	d	e = c:d	f = a-e
2 000	20	40 000	100	400	1 600
2 000	40	80 000	100	800	1 200
2 000	60	120 000	100	1 200	800
2 000	80	160 000	100	1 600	400
2 000	100	200 000	100	2 000	0
2 000	120	240 000	100	2 400	(400)

$$\begin{aligned}
 \text{Čisto povećanje (smanjenje) broja dionica} &= \frac{\text{tržišna cijena} - \text{izvršna cijena}}{\text{tržišna cijena}} \times \text{broj izvršenih opcija} \\
 &= \frac{100 - 60}{100} \times 2\,000 = 800 \text{ dionica}
 \end{aligned}$$

UTJECAJ KONVERTIBILNIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA NA EPS

- Za računanje utjecaja konvertibilija na EPS koristi se metoda “*ako se konvertira*”
- Pretpostavlja se da su vrijednosni papiri razrjeđivi te da bi se mogli konvertirati bilo na početku ili na kraju računovodstvenog razdoblja,
- Primjena ove metode rezultirat će eliminacijom kamata na obveznice te eliminacijom dividendi povlaštenim dioničarima što utječe na brojnik EPS.

Primjer 6: Gdd primjenjuje metodu "ako se konvertira" na 20 000 konvertibilnih obveznica nominalne vrijednosti 100 kn/obveznici. Obveznice su konvertibilne u obične dionice uz omjer 1 obveznica za 2 obične dionice. Neprilagođena neto dobit (bez računanja smanjenja kamata konverzijom) iznosi 800 000 kn. Društvo Gdd ima u svim varijantama kam. Stope 400 000 običnih dionica. Neprilagođeni (promjenama obveznica) EPS bio bi 2 kn/d (800 000 kn : 400 000 dion.)

Informacije o konvertibilnim obveznicama

kamate	broj obveznica	rashod od kam.	porez 20 %	neto dobit
a	b	c = axb	d	e= c-d
4%	20 000	800	140	660
6%	20 000	1 200	240	960
8%	20 000	1 600	320	1280
10%	20 000	2 000	400	1600
12%	20 000	2 400	480	1920

EPS nakon prilagođavanja

prilagođena neto dobit	prilagođen broj dionica	prilagođeni EPS
a	b	c = a : b
800 660	440 000*	1,819
800 960	440 000	1,820
801 280	440 000	1,821
801 600	440 000	1,822
801 920	440 000	1,823

* 400 000 + 20 000 x 2

PRIMARNI EPS

- Primarni EPS uključuje sve ekvivalente običnih dionica :dioničke opcije ili varante, konvertibilne vrijednosne papire i sve moguće emisije dionica.

$$\text{primarni EPS} = \frac{\text{neto dobit - dividende vlasnicima povlaštenih dionica}}{\text{ponderirani prosj. br. redovnih dionica + vjerojatne nove emisije}}$$

POTPUNO RAZRIJEĐENI EPS

- Potpuno razrijeđeni EPS uključuje sve ekvivalente redovnih dionica kao i sve potencijalne nove emisije razrijeđivih vrijednosnih papira (npr. konvertibilne obveznice i sl.)

$$\text{potpuno razrijeđeni EPS} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{ponderirani prosj. br.obič. dionica} + \text{sve potencijalne nove emisije razrjeđivih vrijed. papira}}$$

Primjer 7: Hdd iskazao je za 2003. 100 000 kn neto dobiti. Ponderirani prosječni broj dionica za 2003. je 3 650. Dividende na povlaštene dionice u 2003. je 8 750 kn. Konverzijom povlaštenih dionica moguće je emitirati 1 000 novih dionica. Ako se izvrše dioničke opcije moguće je dodatno povećanje običnih dionica za 500.

$$\text{primarni EPS} = \frac{100\,000 - 8\,750}{3\,650 + 500} = \frac{91\,250}{4\,150} = 21,98 \text{ kn/dionici}$$

$$\text{potpuno razrijeđeni EPS} = \frac{100\,000}{3\,650 + 1\,000 + 500} = 19,42 \text{ kn/dionici}$$